

Research

ПЪРВОТО СТИХОТВОРЕНИЕ ЗА „МИСЛЕН КАМЪК“ (1898 Г.)

Б. В. ТОШЕВ

Abstract. The first poem, devoted to the famous Belogradchik rock “Mislen kamak” [Thought Stone], was published in 1899. The poet is Iliya Venov (1873-1960), a teacher from Varna. The source is “Illustration Light”(1891-1934), a popular Bulgarian magazine, edited by Jordan Michailoff (1860-1943).

Keywords: Belogradchik, Mislen kamak, poem, Iliya Venov

Мислен камък

Мислен камък е не голяма скала, недалеч от центъра на Белоградчик, по алеята от площада през Парка към Ловния дом, сега Природонаучен музей. Повече от 100 години това място под това име е познато на всички белоградчичани и любимо тяхно място за разходка, почивка и забавления. Граждани, ученици, войници, офицери, туристи, влюбени двойки, възрастни хора никога не са пропускали възможността да посетят „Мислен камък“. От много години на това място има дансинг, построена е беседка за военната музика на 15-и пехотен Ломски полк и не са минавали празнични дни тук да не е имало гъмжило от народ, които са се наслаждавали на хубавата музика и на красивите танцуващи

двойки. В наши дни беседка вече няма, на дансинга никоой не танцува, но тук има хубав ресторант с добра кухня, хубава гледка към скалите и добро обслужване.

Една избрана колекция от стари снимки дава представа за атмосферата на „Мислен камък“ в отдавна отминалите времена.

Дансингът на „Мислен камък“ в наши дни

Съученици с учителя си на „Мислен камък“

Един клас на „Мислен камък“, 1936 г.

Един клас на „Мислен камък“, 1961 г.

Един клас на „Мислен камък“, 1946 г.

На „Мислен камък“, около 1920 г.

Един клас на „Мислен камък“, около 1930 г.

Беседката на „Мислен камък“, около 1930 г.

Съченички на :Мислен камък“, 1936 г.

Съченички на :Мислен камък“, 1947 г.

Разходка до „Мислен камък“, 1939 г.

На „Мислен камък“, 1938 г.

Репетиция на мъжкия хор с капелмайстор Димитров

Мислен камък всъщност е тази остра, надвесена над пропастта, скала, около 1920 г.

Стихотворението на Илия Венов „Мислен камък“

Мисленъ камъкъ.

На дневний царь зарята слѣдня
На западъ задъ високий връхъ,
Упитва се съсъ мощь послѣдня
В' борба с' ношъта. Поща взе връхъ:

Обгрѣщаше тя съсъ властѣта си
Омайна, чудна — морний свѣтъ,
Звѣзди кат' сѣше с' рѣка си
По небния ширъ необитъ.

Потжнждъ цѣлъ въвъ съзерцанье
На тази гледка азъ стояхъ,
На мисленъ камъкъ, въвъ мечтанье
Прѣсладко кат' унесенъ бѣхъ.

Прѣдъ менъ, задъ мене сж скалитѣ
Чудесни шо стърчжтъ в' долтъ ;
При залѣзъ - слънце отъ лжчитѣ
Обаенъ бѣше вмъ видѣтъ :

Тукъ тазъ скала на тебъ се струва
Руина да ѝ на замокъ старъ ;
Гигантъ пъкъ нѣкой тамъ мирува
На своя тронъ ; тамъ другаръ.

С' другарка кат' че сж два стълба,
А по-нататкъ други три ;
Тукъ къмъ чертози води стълба,
Тамъ редъ отъ кули се шири.

Отсвѣкитѣ на тѣзи скали
С' настѣпванъето на ношъта,
Менѣтъ се чудно : мигъ едва ли
И ставашъ робъ ти на мечта :

Луната ето че исплава
На хоризонта сребро-златъ,
Тя нѣжно, тихо засява
Надъ тозъ кѣтъ с' прѣлести богатъ.

Ахъ, Боже мой, каква картина !
Кат' че въскрѣсенъ цѣлъ новъ свѣтъ
Отъ своята гробница старинна,
Съсъ своя наравъ чудноватъ.

Тъзъ скали тъй разнообразни
Прилични на развалини,
На стари замки, ту на разни
Гяганти вървдъ редъ съсипни.

Прѣдъ васъ сега в' мигъ заживяватъ
Облѣти с' тайнственный свѣтликъ,
С' вълшебни форми ви пленяватъ,
Ви трогватъ с' видѣтъ си великъ.

И робъ покоренъ на мечтата
Съ трепетъ чуденъ въвъ гърди,
Прѣдавате се на лъжата :
Тамъ царъ на свой тронъ сѣди.

Могущъ, великъ—той надзирава
Вървежа на великий бой,
Отъ тамъ той заповѣди дава
На пълководцитѣ безброй ;

И кули страшни оживяватъ
Отъ грозния воененъ шурмъ
Романса си тамъ прѣживяватъ
Двѣ либета съсъ страсть, безъ шумъ.

А по-нататък храмъ божественъ,
Колони еки го кръпяхтъ ;
В' олтаря му съ видъ тържественъ
Жрецитѣ тайнствено бдѣхъ.

И дълго азъ стояхъ замисленъ
Унесенъ в' своитѣ мечти
Прѣдъ тазъ картина – свѣтъ вълшебенъ
Съсъ трететъ тайнственъ въвъ гърди.

А мѣсецъ лсни по небето
Си шедствуваше в' номний часъ.
Ржка кат' турихъ до сърдцето,
На *мисленъ камъкъ* да, съмъ азъ!

Бѣлоградчикъ, 19/VII.

Това стихотворение е публикувано в кн. 1, на списание „Илюстрация Светлина“ за 1899 г.¹⁾ То е написано на 19 юли 1898 г., когато поетът Илия Венов е посетил Белоградчик. Списание „Илюстрация Светлина“ е между най-популярните български илюстрирани списания. То има необичайно дълъг живот – от 1891 г. до 1934 г. В първите години редакцията е в Пловдив, но по-късно е преместена в София. Редактор-стопанин на списанието е Юрдан Михайлов (1860-1943). Има известна вариативност при изписване на редактора на „Светлина“, която следва промените в правописа – отначало Юрданъ Михайловъ, после Юрданъ Михаиловъ, до Юрданъ Михайловъ.

Кой е Илия Венов?

Илия Димитров Венов (1873-1960) е оставил редица поетични творби, публикувани в периодичния печат в края на XIX век. Някои от тях са написани в Габрово. Поетичната дарба на Илия Венов е отбелязана от Константин Величков в неговото списание „Летописи“.

Илия Венов е учител по литература, роден е на 19 юли 1874 г. в Габрово. Има много сведения за дейността му като учител и общественик във Варненската девическа гимназия, Варненската държавна мъжка гимназия „Фердинанд I“⁽²⁾ и Русенската девическа гимназия, където е назначен за директор през 1912 г.⁽³⁾ Бил е учител и в Софийската духовна семинария. Семейен е с две деца. Той е между основателите на Варненското класно учителско дружество. Това дружество е провеждало сериозна професионална и просветителска дейност. Например в-к „Свободен глас“⁽⁴⁾ съобщава за изнесени беседи на Илия Венов пред гражданството: „Семейството, обществото и литературата като фактори за възпитанието на младежта“, „Борба със световното зло“ (алкохола). Като член на дружеството Илия Венов е избран за делегат за предстоящия през 1909 г. учителски конгрес.

Илия Венов е между основателите на Варненското археологическо дружество. В това си качество той е публикувал една брошура „Варна – Аладжа манастир“. Отзивът за този труд изглежда така⁽⁴⁾: „В тази трета поред книжка на Варненското археологическото дружество авторът дава доста подробности върху манастира „Св. Троица“ (Аладжа), а така също и цялата варненска околност. Вън от поетичното описание на природата, с която е одарена варненската околност включително и манастира, което авторът сполучливо е направил, за да даде една каква годе представа на читателя, интересно е съобщението в тая книжка, че археологическото дружество е решило да се разкрият затулените някакви дупки – стаички“.

Илия Венев е между ентузиастите на спорта в България, получил невиджан размах в старите години с развитието за юнашкото движение.

А през 1909 г. Илия Венев дава началото на собствено обществено-литературно списание – „Искрено слово“.⁵⁾

БЕЛЕЖКИ

1. Сп. „Илюстрация Светлина“, год. IX, кн. 1, януари 1899 г.
2. Годишник на Варненската държавна мъжка гимназия „Фердинанд I“. Печатница „Зора“, 1908 г.
3. Годишник на Варненската държавна мъжка гимназия „Фердинанд I“. Печатница „Зора“, 1912 г.
4. Свободен глас: седмичен информационен вестник, бр. 23, год. V, 20 юни 1909 г.
5. В-к „Известник“, бр.48, год. XI, 12 октомври 1909 г.

✉ Professor B.V. Toshev
University of Sofia
1 James Bourchier Blvd.
1164 Sofia, BULGARIA
E-Mail: toshev@chem.uni-sofia.bg

